

Lokaal Scenario Atelier: Deelregio Westfriesland

Koggenland

Datum: 30 januari 2020

Locatie: Gemeentehuis in De Goorn

Inleiding:

Dit is het verslag van de bijeenkomst in de gemeente Koggenland van 30 januari 2020. In deze bijeenkomst hebben inwoners verkend wat de mogelijke zoekgebieden zijn voor de opwekking van grootschalige zon- en windenergie in Koggenland als onderdeel van de deelregio Westfriesland. Dit is gedaan met behulp van scenario's en bouwstenen. De scenario's geven inzicht in de mogelijke keuzes en de effecten daarvan. De scenario's die zijn gebruikt, zijn: (1) Productielandschappen, (2) Lokale kracht, (3) Bestaande e-infrastructuur. De scenario's zijn gemaakt door de gemeente, samen met onder meer de provincie, waterschappen, natuur- en milieuorganisaties, energiecoöperaties, bedrijfsleven en de netbeheerder. Ze zijn een middel om met elkaar het gesprek aan te gaan.

Een bouwsteen bestaat uit een bepaalde techniek van energieopwekking (bijv. windmolens), op een plek (bijv. agrarische grond), onder een bepaalde conditie (bijv. langs de snelweg). De bouwsteen heet dan "windmolen op agrarische grond langs de snelweg".

De deelnemers hebben gepraat over de scenario's en welke bouwstenen hun voorkeur hebben. Per scenario hebben ze op de kaart van de gemeente aangegeven waar de bouwstenen kunnen komen en waar zeker niet.

In totaal hebben 70 mensen deelgenomen aan de bijeenkomst: vooral veel bewoners, deels georganiseerd in actiegroepen. Daarnaast ondernemers (o.a. agrariërs) en vertegenwoordigers van provincie (toehoorders), raadsleden (toehoorders). Ook de pers was aanwezig: Noord Hollands Dagblad en NH Nieuws.

Het gesprek met de deelnemers is gevoerd in 2 groepen.

Vervolg

De opbrengsten van de lokale bijeenkomsten van de 18 gemeenten in de energieregio Noord-Holland Noord worden verwerkt op een kaart. Hierop wordt aangegeven wat de mogelijke zoekgebieden zijn voor duurzame energieopwekking. Deze kaart vormt de basis van de concept-RES. De concept-RES wordt voor vaststelling aangeboden aan het College van Burgemeester en Wethouders. Na vrijgave door het College worden raadsleden gevraagd naar hun wensen en bedenkingen bij de concept-RES. Ook de deelnemers aan de regionale en lokale bijeenkomsten krijgen de concept-RES toegestuurd en daarmee de mogelijkheid om hun mening te geven.

De concept-RES wordt besproken in regionale en lokale raadsbijeenkomsten, Statenbijeenkomsten en overleggen van de Algemeen Besturen van de waterschappen. Daarnaast zal in mei '20 een regiobreed Noord-Holland overleg worden georganiseerd waarin alle raadsleden, collegeleden, bestuurders, Statenleden, leden van de dagelijks en algemeen besturen van de waterschappen binnen de regio met elkaar in gesprek kunnen gaan.

De concept-RES wordt met alle wensen, bedenkingen en meningen van deelnemers voor doorrekening aangeboden aan het Nationaal Programma RES en het Planbureau voor de Leefomgeving. Als de energieregio groen licht heeft gekregen, wordt per zoekgebied onderzocht wat een concrete plek voor zonneweides en/of windmolens zou kunnen zijn. Hierbij worden inwoners en andere belanghebbenden nadrukkelijk betrokken.

Inhoud:

Beschrijving van de scenario's:	3
1.1 Kansen, aandacht-en discussiepunten:.....	4
1.2 Gesprek over de bouwstenen:.....	5
1.3 Scenario banner:	6
2. Bevindingen groep 2	7
2.1 Kansen, aandacht-en discussiepunten:.....	7
2.2 Gesprek over de bouwstenen.....	8
2.3 Scenario banner:	9

Beschrijving van de scenario's:

Specifiek voor de deelregio Westfriesland zijn drie scenario's opgesteld, namelijk: (1) Productielandschappen, (2) Lokale kracht en (3) Bestaande e-infrastructuur.

Het scenario **Productielandschappen** focust op de koppelkansen die de energie- en agrarische sector brengen. De uitgangspunten:

- Slimme combinaties van de energie- en agrarische sector, die leiden tot maximale productiviteit.
- Er is een voorkeur voor meervoudig ruimtegebruik.
- Het experimenteel landschap wordt benut voor proeftuinen van energie en teelt.
- De glastuinbouw stapt over op geothermie. De gebouwde omgeving lift waar mogelijk mee.
- Er is een proactieve rol van de overheid samen met grondeigenaren en de netbeheerder.
- De gebouwen worden minimaal geïsoleerd tot energielabel D

Het scenario **Lokale kracht** richt zich op eigenaarschap en het bundelen van lokale krachten. De uitgangspunten:

- De transitie is zichtbaar voor de bewoners en de opwekking gebeurt collectief.
- Er wordt gezocht naar combinaties met aan andere (ruimtelijke of sociale) opgaven die spelen, zoals natuurontwikkeling.
- De bedrijventerreinen zijn een vliegwiel voor de verduurzaming.
- Er is veel aandacht voor besparing. Een slim energiesysteem moet de uitruil van vraag en aanbod in goede banen leiden.
- De gebouwen worden geïsoleerd tot minimaal energielabel A.

In het scenario **Bestaande e-infrastructuur** vormt de huidige elektra infrastructuur het vertrekpunt. De uitgangspunten:

- Er is een maximale benutting van de huidige aansluitcapaciteit en zoveel mogelijk clustering.
- Nieuwe inpassing van zonnenvelden en windturbines vindt plaats waar ruimte is voor nieuwe kabels: langs (water)wegen, het IJsselmeer en het Markermeer
- De opwekking vindt dicht bij de gebruiker plaats.
- Om de elektriciteitsnetten te ontzien worden gebouwen geïsoleerd tot minimaal label B.

1. Bevindingen groep 1

1.1 Kansen, aandacht-en discussiepunten:

Eén of meerdere deelnemers hebben het volgende gedeeld:

Lokale kansen:

- De Markerdijkopstelling.
- Geluidswallen langs de Brakenweg, daar komt nieuwbouw. Een andere deelnemer meldt: bij Obdam is een bestaande waterberging, ga hier geen nieuwe wallen maken.
- Windturbines langs de snelweg/langs de spoorlijn/ langs de Braken (N194)

Opmerking m.b.t. de rol van bewoners in de transitie:

- Hoe borg je lokale kracht, hoe voorkom je dat buitenlandse energiereuzen het overnemen?
- Zijn zonnepanelen nog wel zinvol als de salderingsregeling vervalst?
- “Wie energie verbruikt, moet ook op de blaren zitten!”

Regelgeving en beleid:

- Voorwaarde afstand wind – woningen moet 600 meter blijven (belangrijk onderwerp van de avond)
- Voorwaarde voor zonnevelden: niet te hoog (max 1,5 meter)
- Zon / wind in IJsselmeer: hoe zo zou dat in Natura 2000 gebied nu wel acceptabel zijn?

Ruimtegebruik / Landschap

- Het is een ontwerppoging: hoe verdeel je iets over land of meer?
- Zonneweide Jaagweg zou verder van de bebouwing moeten
- Kom niet aan de lintbebouwing, want dan verstoort je het groene karakter
- Geen windmolens in natuurgebieden, zoals de Markerwaard
- Maximaal inzetten op zon op dak, zodat inpassingen op het land (zo veel mogelijk) bespaard kunnen worden.

Techniek en innovatie:

- Inzetten van kleine windturbines (<15 meter) met kleine afstand tot bebouwing.
- Overweeg kleine houten windmolen (met riet), van EAZ Wind.
(<https://www.eazwind.com/nl/>)

Zorg / aandachtspunten

- Geen wind en zonne-energie
- Hoe krijg je de stroom weg van het IJsselmeer?
- Wat gebeurt er met het Plan Lieveense?
- Waar zijn de jongeren vanavond?
- Waar is de aandacht voor leefbaarheid, voor hinder voor omwonenden, voor gezondheid?

Divers:

- Veehouderijen uitkopen en vol leggen met zonnepanelen: minder stikstofuitstoot en agrariërs kunnen geld verdienen aan zonneweides.

- Westfriesland (Koggenland) kan het dubbele produceren van wat nodig is en ‘rechten’ verkopen aan andere regio’s; zijn hier al business modellen voor of afspraken over?

1.2 Gesprek over de bouwstenen:

Over bouwstenen met overwegend groene stickers:

- **Zon op grote daken:** de opmerking hierbij is dat dat wel goed gestimuleerd moet worden. Door de door afschaffing van de salderingsregeling is dit mogelijk minder interessant vanuit een economisch perspectief. Voornamelijk voor de MKB-er is het lastig: onder de 200.000 euro investering betaalt men een 2% hogere rente en de opstalverzekering gaat omhoog. “En dat komt allemaal bij de Rabobank terecht”. Belangrijk dus om dit financieel aantrekkelijk te maken.
- **Zon op parkeerplaatsen:** dit zou kunnen bij sportterreinen
- **Windturbines rondom bedrijven/ langs snelwegen/ lang spoor:** Daar zou het kunnen. Langs snelwegen geldt de geluidsoverlast niet, en het zijn omgevingen die niet echt landschappelijk waardevol zijn. Bovendien is het dan netjes geordend langs een lijn.
- **Zon op het IJsselmeer:** hier ziet een deelnemer dubbele opwekmogelijkheden: 1) door de zon 2) door golven (getijdenenergie). Wel wordt opgemerkt: de afstand van zon en wind op meer moet behoorlijk zijn vanaf de kust

*NB: op de banner stonden ook **warmtebouwsteen isoleren** waar veel groene stickers zijn geplakt. Dat werd als verwarrend ervaren omdat we het zouden hebben over zon- en windbouwstenen en locaties. Opmerking van de deelnemers: isoleren moet sowieso omdat je dan energie bespaart. Daarbij dan ook zonnepanelen op woningen.*

Over gemixte bouwstenen:

- **Windturbines op agrarische grond - in het traditionele landschap**
  - Niet: deelnemers vinden dit zonde van de natuur.
  - Wel: een van de deelnemers oppert dat het beter is alle windmolens te verdelen over de verschillende polders in Westfriesland in plaats van lange rijen of grote hoeveelheden bij elkaar zoals in de Wieringermeer. Dan wordt het beter verdeeld en het landschap minder vervuild.
- **Zon op gevel**
  - Wel: waarom zou je dit niet doen?
  - Niet: panelen zorgen in steden/ woonwijken/ buurten voor vervelende reflectie, er zijn juist speciale ruiten ontwikkeld om reflectie te voorkomen.
  - Niet: de invalshoek van de zon is in de zomer slecht waardoor er laag rendement is.
- **Wind op water – in het IJsselmeer**
  - Wel: dit kan prima, er wonen weinig mensen en er moeten keuzes gemaakt worden. Mits goed ver weg van de kust, uit het zicht.
  - Wel: goed voor de visstand omdat er niet gevestigd kan worden.
  - Niet: uitzicht en “het is een Natura 2000-gebied, klaar”

Over bouwstenen met overwegend oranje stickers:

- **Zon op agrarische grond, langs stadsranden en kernen.** De aanwezigen vinden het zonde van de grond, die kun je beter gebruiken voor gewassen. Het belemmert de voedselproductie. Liever eerst de grote daken doen en hopen dat dat genoeg is. Maar: in combinatie met fruitteelt (zonnepanelen boven de fruitbomen) zou het op zich wel kunnen, als dat voor de teler interessant en rendabel is. "Maar ik heb het nog niet gezien".
- **Windturbines op agrarische grond - rondom woonkernen**
Dit is niet wenselijk in verband met te kleine afstand tot woningen: slagschaduw, geluid. Het wordt ook ervaren als zonde van het landschap, het ziet er niet uit.

Algemeen wordt gesteld dat er een afweging gemaakt moet worden - of het nu land of water is - tussen landschappelijke impact en de impact op de gezondheid: zo ver mogelijk weg van woningen, daar waar mensen niet wonen en zo veel mogelijk rekening houden met het landschap.

1.3 Scenario banner:

SCENARIO 1: Productielandschappen					
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt	
Zon					
Zon op grote daken		6	0		
Zon op agrarische grond:	In het experimentele landschap, ontwikkeling van eiwitrijk voedsel	1	0		
	Boven fruitteelt			X	
Wind					
Wind op agrarische grond:	In het traditionele landschap	1	11		
	In het experimentele landschap			X	
Repoweren bestaande turbines		1	0		

SCENARIO 2: Lokale kracht					
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt	
Zon					
Zon op grote daken		4	0		
Zon op agrarische grond:	Rond stadsranden of kernen	0	8		
	Rondom bedrijfsterreinen			X	
	In het romantische landschap			X	
Zon boven parkeerplaatsen		2	0		

Zon op gevels		1	1	
Wind				
Wind op agrarische grond:	Rondom woonkernen	0	14	
	Rondom bedrijfsterreinen	3	0	

SCENARIO 3: Bestaande e-infrastructuur				
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt
Zon				
Zon op water	IJsselmeer	1	0	
Zon op grote daken		7	0	
Zon op agrarische grond:	Rondom bedrijfsterreinen			X
	Dichtbij midden stations			X
	Bij bestaande windparken	2	0	
	Langs spoorwegen			X
	Boven snelwegen			X
Wind				
Wind op water:	Marker- en IJsselmeer, overige plekken	5	2	
	Marker -en IJsselmeer, dichtbij bestaande windparken			X
Wind op agrarische grond:	Rondom onderstations			X
	Langs de spoorweg	1	0	
	Langs de snelweg	3	0	
	Bij bestaande windparken			X
Repoweren bestaande windturbines		1	0	

2. Bevindingen groep 2

2.1 Kansen, aandacht-en discussiepunten:

Eén of meerdere deelnemers hebben het volgende gedeeld:

Ruimtegebruik / Landschap

- Inpassingen dichtbij op agrarische gronden niet gewenst. Voorwaarde afstand wind – woningen moet 600 meter of groter. Dan is meer draagvlak mogelijk.
- Denk aan de weidevogelgebieden – deze moeten niet in het gedrang komen.

Techniek en innovatie:

- Inzetten van kleine windturbines zorgt voor meer draagvlak.

Aandachtspunten/divers:

- Waarom staan de vergaande plannen van het zonneveld van Berkhout bij geen van de scenario's? Dit is al goedgekeurd door de provincie, en men vindt het raar om dat niet terug te zien op de plannen.
- Koggenland moet niet opdraaien voor de regio's die geen open landschap hebben, zoals Hoorn.
- "We kunnen wel tegen alles zijn, maar er moet gewoon wat gebeuren. We kunnen alsmaar wachten."

2.2 Gesprek over de bouwstenen.

Opvallend is dat de bouwstenen bij scenario 'Bestaande e-infrastructuur' allen groen waren gestickerd. Veel deelnemers vinden dit scenario een logisch startpunt. Aandachtspunt in algemene zin is dat we goed moeten denken aan de natuur, en dat we met de inpassingen geen schade aanrichten.

Over bouwstenen met overwegend groene stickers:

- **Zon op grote daken:**
  - Zoveel mogelijk op inzetten, zodat inpassingen op land en water kunnen worden geminimaliseerd. Dus hier moet men een speerpunt van maken in Westfriesland. Een maximale benutting van 30% van de daken klinkt voor aantal deelnemers als zuinig in de oren, men moet onderzoeken of er niet nog meer te benutten valt in de regio.
  - Combineren met asbestsanering, zover dit nog niet gebeurd is.
  - Integraal ontwerpen: bij (nieuw)bouw al rekening mee houden bij positionering van de huizen
  - Zon op dak optimaal stimuleren; zorgen dat bij nieuwbouw verplicht wordt om zon op dak te nemen.
- **Zon op agrarische grond rond bedrijventerreinen:** de randen van bedrijventerreinen zijn vaak toch al niet zulke fraaie rafelranden; de inpassing van zon past hier beter dan in het open landschap.
- **Zon bij bestaande windparken:** dit vindt men een slimme koppeling. De kabel ligt er toch al en grond onder de windparken wordt toch al vaak niet optimaal gebruikt. Aandachtspunt is wel dat het windpark enige omvang dient te hebben, anders is het de moeite niet. Een kleinschalig zonneveld is de investering niet waard, bovendien is een klein zonneveld geen zicht.
- **Wind op water:** Inpassingen op het water zorgen voor minder overlast dan op het land. Bovendien is er ruimte voor een groot cluster, dit levert in een klap veel energie op. Inbreuk op de natuur is wel aandachtspunt bij deze inpassing.

Over gemixte bouwstenen:

- Geen gemixte bouwstenen.

Over bouwstenen met overwegend oranje stickers:

- **Wind op agrarische grond in traditioneel landschap:** Dit geeft veel overlast voor mens en natuur, vooral als de 600 meter grens wordt aangepast. Kleine windturbines zijn wellicht een betere optie, omdat dit voor minder inbreuk op leefbaarheid zorgt en daardoor op meer draagvlak kan rekenen.
- **Zon op agrarische grond rond stadskernen:** De meeste deelnemers vinden dat we goede landbouwgrond dienen te beschermen en niet moet inzetten voor zonneweides.
- **Windturbines op agrarische grond rondom woonkernen:** Het is niet wenselijk dat iedereen vanuit zijn huis naar een windturbine kijkt, het behoud van open landschap is belangrijk. Bovendien heb je dichtbij last van slagschaduw en geluid.

2.3 Scenario banner:

SCENARIO 1: Productielandschappen					
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt	
Zon					
Zon op grote daken		3	0		
Zon op agrarische grond:	In het experimentele landschap, ontwikkeling van eiwitrijk voedsel	1	0		
	Boven fruitteelt	0	1		
Wind					
Wind op agrarische grond:	In het traditionele landschap	0	7		
	In het experimentele landschap	0	1		
Repoweren bestaande turbines				X	

SCENARIO 2: Lokale kracht					
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt	
Zon					
Zon op grote daken		5	0		
Zon op agrarische grond:	Rond stadsranden of kernen	0	5		
	Rondom bedrijfsterreinen	1	0		
	In het romantische landschap			X	
Zon boven parkeerplaatsen				X	

Zon op gevels				X
Wind				
Wind op agrarische grond:	Rondom woonkernen	0	9	
	Rondom bedrijfsterreinen	0	1	

SCENARIO 3: Bestaande e-infrastructuur				
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt
Zon				
Zon op water	IJsselmeer			X
Zon op grote daken		3	0	
Zon op agrarische grond:	Rondom bedrijfsterreinen	2	0	
	Dichtbij midden stations			X
	Bij bestaande windparken	2	0	
	Langs spoorwegen	3	0	
	Boven snelwegen			X
Wind				
Wind op water:	Marker- en IJsselmeer, overige plekken	4	0	
	Marker -en IJsselmeer, dichtbij bestaande windparken	2	0	
Wind op agrarische grond:	Rondom onderstations			X
	Langs de spoorweg	1	0	
	Langs de snelweg			X
	Bij bestaande windparken			X
Repoweren bestaande windturbines				X